Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאָנס-בעטראַג
בעגינט מיט דעם זעמפאנגע דעם
זעלבען בלאַטטעס.

די רעדאקציאָן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-גאססע נר' 1.

וואהין מאן אויך די פרענומערא-
ציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבט.

יידישע
פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאַטט ערשיינט
דרייאמאל וואָכענטליך
מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג,

אונד קאָסטעט
פיר עסטעררייך-אונגאַרן
גאַנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האַלבּיעהריג 5 " " "
פיערטעליאהר 2 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.

פירס אויסלאנד
גאַנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האַלבּיעהריג 5 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.
פיערטעליאהר 2 " " 75 " " "

Nr. 78, אכטער יאהרגאנג — פעסט, מיטטוואָך י"ג תמוז ה.ת'ר'ל'ו'. — Pest, den 5. Juli 1876.

אן אונזערע ג' לעזער.

דער לענגסט בעפירכטעטע אָריענטאלישע קריעג, פאָן דעם וויט פיעלען יאהרען שאָן זאָ פיעל געשפּראָכען אונד געשריעבען ווארדע, איזט נון ווירקליך אויסגעבראָכען! — יא, די שלאכט-דעפּעשען פאָם קריעגס-שויא-פלאטצע פאָלגען בעריטס איינע נאָך דער אנדערן, אונד עס איזט זעהר לייכט בעגרייפליך, דאס יעטצט די גיניערדע דער לעזע-וועלט בעדייטענד אים שטייגען איזט. פאָן מעהרערען אונזערער לעזער ווארדען וויר בעריטס אויפגעפאָדערט, אונזער בלאַטט טעגליך הערויסצוגעבען, דא יעטצט איין דריימאל-וואָכענטליכעס בלאַטט איהרע נייגיערדע ניכט אין גענוגענדעם מאַסע בעפריעדיגט.

זאָ אויך דיעזע פאָדערונג בעגרינדעט אונד בערעכטיגט איזט, קאָננען וויר אונס פאַרלייפיג דאָך נאָך ניכט ענטשליעסען, אונזער בלאַטט אין איין טאגע-בלאַטט אומצו-וואנדעלן. וויר ווערדען יעדאָך בעשטרעבט אונד בעמיהט זיין, אויך ביי איינער דריימאל-וואָכענטליכען אויסגאבע ; ונזערעס בלאַטטעס די נייגיערדע אונזערער לעזער פאָללקאָממען בעפריעדיגען צו קאָננען. אם דרוק-טאגע דעס בלאַטטעס ווערדען וויר אללע ביז צים אבגאנגע דער פּאָסט איינלויפענדען וויכטיגען דעפּעשען ליעפערן קאָננען ; זאָללטע ערסט נאָך דער עקספּעדיציאָן אונזערעס בלאַטטעס איינע אויסעראָרדענטליך וויכטיגע דעפּעשע איינטרעפפען, זאָ ווערדען וויר איין עקסטרא-בלאַטט הערויסגעבען אונד עס זאָפאָרט מיט נעכסטער פּאָסט עקספּעדירען. פאללס אבער איינע וויכטיגע נאכריכט ערסט טאגס דאראויף איינטרעפפען זאָללטע, זאָ ווערדען וויר דאס בלאַטט אנשטאַטט אם דריטטען שאָן אם צווייטען טאג הערויסגעבען. דער לעזער קאנן אלזאָ בערוהיגט זיין, דאס ווענן עטוואס בעזאָנדערס וויכטיגעס איינטריפפט, ער דאסזעלבע שנעללסטענס ערפאהרען ווירד. קאָממט איהם איינע אויסעראָרדענטליכע עקסטרא-אויסגאבע ניכט צו, דאנן קאנן ער וויססען, דאס אינצווישען ניכט עטוואס בעזאָנדערס וויכטיגעס פאָרגעפאללען איזט.

זאָללטע זיך אבער אויס דעם גענענווערטיגען טירקישען קריעגע דער בעפירכטעטע רוסיש-ענגלישע קריעג ענטוויקעלן, דאנן ווערדען וויר געצוואונגען זיין, אונזער בלאַטט טעגליך ערשיינען צו לאססען.

די ערסטע שלאכט.

די ערסטע שלאכט איזט בעריטס געליעפערט וואָרדען — אונד די ערסטען שלעגע האָבען די העררען סערבען בעקאָממען! איינע היער געסטערן אבענד אים קאָנסטאנטינאָפּעל איינגעטראָפפענע דעפּעשע מעלדעט : אם "-טען יולי האבען די סערבען דען ערסטען אנגריפף אויף די טירקען געמאכט ; נאָך איינעם לעבהאפטען קאמפפע ווארדען די סערבען צוריקגעשלאגען. די טירקען זינד היערויף אין סערביען איינגעדרונגען, ריקטען זיעגרייך פאָר אונד יאגטען די סערבען אין די פלוכט, וואָביי דיעזע (נעמליך די סערבען) צוויי טויזענד מאנן פערלאָרען האבען. דער פערלוסט דער טירקען וואר פערהעלטניסמעסיג קיין שווערער.

דיעזע דעפּעשע איזט איינע אמטליכע, אונד איינע אונפּארטייאישע, וויר קאָננען זיא היעמיט פיר פאָללקאָממען וואהר אננעהמען. ביים קריעגע קאָממט עס מייסטענס אויף די ערסטען שלעגע אָן, אונד די איעניגע קריעג-פיהרענדע מאכט, וועלכע גלייך ביי דער ערסטען שלאכט מיט איינער ניעדערלאגע בעגינט, פפלעגט אויך מיט איינער ניעדערלאגע צו ענדען. דער ערסטע נאפּאָלעאָן לעגטע איממער ביי דער ערסטען שלאכט אויף דען ערסטען זיעג דאס מייסטע געוויכט: דענן די סאָלדאטען, וועלכע גלייך ביים ערסטען קאמפפע זיעגען, בלייבען מיטהפאָלל אונד בעגייסטערט וועהרענד דעם גאנצען קריעגעס, וואס אבער אין ענטגעגענגעזעטצטעם פערהעלטניססע אימגעקעהרט דער פאלל איזט.

נאטירליך זוכען יעטצט די סערבען דיעזע ערסטע שארטע אויסצו-וועטצען אונד איהרע ערסטע טיעפע וואונדע צו פערשטאָפּפען. איינע בעלגראדער (אלזאָ איינע סערבישע) אמטליכע דעפּעשע בריגנט וויעדער פאָלגענדע מעלדונג: "אן דער זיד-אָסטליכען גרענצע פאָן סערביען האבען מעהרערע ערנסטע "געפעכטע" שטאטטגעפונדען. נאָך דריישטינדיגעם קאמפפע ערשטירמטע דער סערבישע גענעראל טשערנאיעף דאס פאָן מעהרערען טירקישען ארמעע-אבטהיילונגען פערטהיידיגטע אונד בעפעסטיגטע טירקישע לאגער. די טירקען ווארדען אין די פלוכט געשלאגען אונד פערלאָרען פפערדע אונד געפעק."

אָהנע פּארטייאיש צו זיין, זיעהט מאן, דאס דיעזעס איינע עכט סערביש-אמטליכע ליגע איזט. וואָרים הייסט מאן אין סערביען דיעזע ערסטע שלאכט בלאָס איין "געפעכט?" — נון וויר וואָללען עס אונזערען לעזערן זאגען: די שלאכט, אין וועלכער איינע זאָלכע פראהלענדע קריעג-פיהרענדע מאכט, וויא סערביען איזט, פערליערט, הייסט ביי איהר נור איין געפעכט. — דיעזע סערבישע דעפּעשע, וועלכע דאס "אין די פלוכט-שלאגען דער טירקען" מעלדעט, מיסטע דאָך אויך זאגען, וויא פיעלע טירקען היעביי געפאללען זינד! איהר שווייגען איזט אלזאָ לייכט ערקלערליך.

איינע צווייטע סערבישע דעפּעשע מעלדעט: נאכדעם גענעראל טשערנאיעף דאס טירקישע לאגער גענאָממען האטטע, בעזעטצטען די סערבען די טירקישע פעסטונגס-שטאדט ניש אונד בעשאָססען דיאזעלבע. אויך דער פירסט פאָן מאָנטענעגראָ האט בעריטס דען טירקען די ערסטע שלאכט געליעפערט, וועלכע מיט דעם זיעגע דער מאָנטענעגרינער ענדעטע. די מאָנטענעגרינישע ארמעע איזט בעריטס אין דער הערצעגאָווינא ווייט פאָרגעדרונגען.

עס ווערדען נאָך מעהרערע דעראַרטיגע איינגעלאהרע זיעגעס-דעפּעשען פאָן דען זיד-סלאווישען קאטהאָליקען איינטרעפפען. וויר וואָללען היער וואָהל ניכט מיט אונזערעם אורטהיילע פאָראייליג זיין אונד זאגען : די ניעדערלאגע סערביענס איזט שאָן זיכער אונד געוויס, דענן ניכט סערביען אללריין שטעהט דער מאהאמעדאנישען מאכט געגענאיבער, זאָנדערן בייגאהע די גאנצע נארד-ליכע טירקיי, וויא אויך דאס ניכט אונבעדייטענדע גריעכענלאנד אים זידען. אללריין היער האנדעלט עס זיך הויפּטזעכליך דארום, אָב דיעזע פיעלען קליינען טירקענ-פיינדליכען מעכטע די גראָססע רוסישע מאכט אים ריקען האבען. הילפט איהנען רוסלאנד, דאנן איזט איהר זיעג מעהר אלס זיכער; אבער ביי איינער רוסישען איינמישונג צו גונסטען דער טירקענ-פיינדע העטטע מאן אויך גלייך ענגלאנד אלס קעמפפער אויף זייטע דער טירקען.

נאכריכטען אויס אָדעססא מעלדען פאָן גראָססען רוסישען קריעגס-ריסטונגען אין דער געגענד דעס שווארצען מעערעס. עס ווערדען מעהרערע בעדייטענדע קריעגס-שיפפע אויף דאס בעסטע אויסגעריסטעט. צוואנציג קאנאָנענ-שיפפע זינד שאָן בעריטס געשטעללט, די זאָ איינגעריכטעט זינד, דאס זיא אויך די דאָנויא גוט בעפאָהרען קאָננען. —

איינע פעטערסבורגער צייטונג שרייבט : די לאגע דעס פירסטען מילאן איזט וואָהל איינע אייסערסט שוויעריגע, וויל ער דאָך איין אונטערטהאן דעס סולטאנס איזט ; זיין קריעג געגען די טירקיא קאָננטע אלזאָ גאנץ איינפאָך אלס איינע עמפּאָרונג דעס אונטערטהאנס געגען זיינען אָבערהעררן בעטראכטעט ווערדען — אונד אין איינע זאָלכע אנגעלעגענהייט העטטע זיך קיינע פרעמדע מאכט דריינצומישען. אונד דאָך! — ווענן די סערבען בעזיעגט ווערדען, דאנן דארף נור מילאן אללריין, אלס אבטריננינער אונטערטהאן, ביסען ; אבער סערביען דארף זיינע ביזהעריגען רעכטע אין קיינעם פאללע פערליערען ; דענן רוסלאנד ווירד עס ניע צוגעבען, דאס זיינע גלויבענס-גענאָססען אין סערביען פאָם סולטאן געקנעכטעט ווערדען. אויך איזט די אונאבהענגיגקייט מאָנטענעגראָס מיט דען רוסישען אינטערעססען זאָ ענג פערבינדען, דאס רוסלאנד עס ניע אים קאמפפע אינטערליעגען לאססען דארף.

איים דיעזער אויסלאססונג דער רוסישען צייטונג קאנן מאן נון ערזעהען, דאס סערביען אונד מאָנטענעגראָ אין קיינעם פאללע עטוואס צו פערליערען האבען; דענן איהרע רעכטע בלייבען איהנען פאָן רוסלאנד אויך אים פאללע איינער ניעדערלאגע געזיכערט. איבריגענס האבען וויר שאָן פאָר איינינען טאגען די מעלדונג געבראכט, דאס דער רוסישע קאיזער דען דאָני-פירסטענטהימערן דאס פערשפּרעכען גאב, דאס זיא ביי איינעם קריעגע געגען די טירקיא ניכטס צו פערליערען האבען ווערדען.

צור בעלעהרונג אונזערער לעזער וואָללען וויר נון היער דאס געאָגראפישע אונד געשיכטליכע דער קריעג-פיהרענדען שטאאטען אין קירצע מיטטהיילען :

דאס פירסטענטהום מאָנטענעגראָ, וועלכעס אויף אונזערע קארטע, זידליך פאָן דער הערצעגאָווינא, מיט דעם בוכשטאבע "מ" בעצייכנעט שטעהט, שטאנד ביז יעטצט אונטער טירקישער אָבערהערשאפט, איזט בלאָס 80 קוואדראט-מיילען גראָס אונד האט 196238 איינוואָהנער. עס איזט איין ווילדעס, אונציגענגליכעס געבירגס-לאנד אויף דער וועסטזייטע דער טירקיא. די הויפּט- אונד רעזידענצ-שטאדט היעסאָן איזט צעטיניע. די איינוואָהנער געהאָרען צום סערביש-סלאווישען שטאממע, איהרע גלויבע איזט דער גריעכיש-קאטהאָלישע. דיעזעס פאָלק איזט איין זעהר קריעגערישעס, עס לעבט הויפּטזעכליך פאָן פיעה-צוכט אונד יאגד. די מאָנטענעגרינער האבען פאָר פיעלען יאהרען אין אָפט וויעדערהאָלטען בלוטיגען קעמפפען איהרע אונאבהענגיגקייט לאנגע צו בעהויפּטען געוואוסט, אבער אין פאָלגע דעם קריעגעס פאָם יאהרע 1862 מוסטע מאָנטענעגראָ די אָבערהאָהייט דעם סולטאנס אנערקעננען.

דאס פירסטענטהום סערביען מיט דער הויפּט-שטאדט בעלגראד (וועלכע אויף אונזערע קארטע פערצייכנעט שטעהט) איזט 791 קוואדראט-מיילען גראָס אונד האט 1,306,674 איינוואָהנער, די זיך (אויסער דען 16000 יודען) עבענפאללס צום גריעכיש-קאטהאָלישען גלויבען בעקעננען. עס שטעהט עבענפאללס אונטער טירקישער אָבערהערשאפט אונד מוס יעהרליך דעם סולטאן 41552 דוקאטען טריבוט (שטייער) צאהלען. — די

פערלאזונג

1) דער קרעדיט-לאזע.

ביא דער אם 1-טען יולי 1876 פארגענאממענען ציעהונג וואורדען פאלגענדע סעריען געצאגען 526 582 610 996 1460 1817 2031 2161 2475 2548 2789 4161 3475 3109. — איים דיעזען סעריען וואורדען פאלגענדע געווינג-נוממערן געצאגען, אונד צוואר: פיעל דער הויפטטרעפפער מיט 200000 גילדען אויף ס׳ 610 נומ׳ 38; — דער 2-טע טרעפפער מיט 40000 גולדען אויף ס׳ 2031 נ׳ 55; — דער דריטטע טרעפפער מיט 20000 גולדען אויף ס׳ 3475 נומ׳ 62 — — פערנער געוואננען יע 5000 גולדען: ס׳ 2548 נ׳ 97 אונד ס׳ 582 נ׳ 63, יע 3000 גולדען: ס׳ 582 נ׳ 8 אונד ס׳ 3109 נ׳ 30, יע 1500 גולדען: ס׳ 2475 נ׳ 47 ס׳ 2548 נ׳ 37 אונד ס׳ 4161 נ׳ 25. יע 1000 גולדען: ס׳ 526 נ׳ 56, ס׳ 996 נ׳ 81, ס׳ 1817 נ׳ 54 אונד ס׳ 4161 נ׳ 5. יע 400 גולדען: ס׳ 526 נ׳ 9, 15 אונד נ׳ 69, ס׳ 582 נ׳ 21, 34, 49 אונד נ׳ 60, ס׳ 610 נ׳ 22 אונד נ׳ 48, ס׳ 996 נ׳ 15, 31, 90 אונד נ׳ 99, ס׳ 1460 נ׳ 69, ס׳ 1817 נ׳ 36, 51 אונד נ׳ 78, ס׳ 2031 נ׳ 3, 4, 14 אונד נ׳ 78, ס׳ 2161 נ׳ 1, 2, 38, 81 אונד נ׳ 86, ס׳ 2475 נ׳ 76, ס׳ 2548 נ׳ 9 אונד נ׳ 19, ס׳ 3109 נ׳ 54 אונד נ׳ 63, ס׳ 3475 נ׳ 43 אונד נ׳ 55 אונד ענדליך ס׳ 4161 נ׳ 14, 15, 29, 51 אונד נ׳ 55.

2) דער וויענער-לאזע.

ביא דער אם 1-טען יולי 1876 שטאטטגעפונדענען ציעהונג וואורדען פאלגענדע סעריען געצאגען. 124 130 225 947 1203 1204 1728 1729 2042 2269 2334 2423. פאָן דיעזען פיעל דער הויפטטרעפפער מיט 200000 גולדען אויף ס׳ 1203 נ׳ 63; — דער צווייטע טרעפפער מיט 50000 גולדען אויף ס׳ 1203 נומ׳ 28 — אונד דער 3-טע טרעפפער מיט 10000 גול׳ אויף ס׳ 1204 נ׳ 83.

פערנער געווינגען יע 1000 גולדען: ס׳ 1203 נ׳ 32, ס׳ 1728 נ׳ 67 אונד נ׳ 99, ס׳ 2042 נ׳ 40 אונד ס׳ 2423 נ׳ 69. פערנער געווינגען יע 400 גולדען: ס׳ 130 נ׳ 100, ס׳ 225 נ׳ 21 אונד נ׳ 45, ס׳ 947 נ׳ 69, ס׳ 1203 נ׳ 11 אונד נ׳ 55, ס׳ 1204 נ׳ 95 ס׳ 1728 נ׳ 5, ס׳ 1729 נ׳ 99, ס׳ 2042 נ׳ 49 אונד נ׳ 64 אונד ענדליך ס׳ 2423 נ׳ 30.

איף אללע איבריגען פערלאזטען סעריען פאללט דער געריגגסטע געווינן פאָן יע 130 גולד.

3) דער 1854-ער לאזע.

ביים דער אם 1-טען יולי 1876 פארגענאממענען סעריען-ציעהונג דיעזער לאזע וואורדען פאלגענדע סעריען-נוממערן געצאגען, אונד צוואר: נומ׳ 53 136 289 368 437 539 608 736 794 864 955 1093 1266 1307 1682 1825 1869 2199 2310 2461 2580 2874 3214 3241 3277 3404 3474 3499 3530 3588 3633 3987.

4) דער דאנוי-דאמפפשיפפ-לאזע.

ביא דער אם 1-טען יולי 1876 פארגענאממענען ציעהונג דיעזער לאזע פיעל דער הויפט-טרעפפער מיט 50000 גולדען אויף נומ׳ 53122 — אונד דער צווייטע טרעפפער מיט 5000 גולדען אויף נומ׳ 37867; — פערנער געווינגען: יע 1000 גולדען נ׳ 2124 12482 59377; — יע 500 גולד. נ׳ 5512 32911 34910 38669 51091 51132; — יע 200 גולדען נ׳ 2273 3871 9046 9126 15925 19750 20819 29688 29886 31289 31956 33918 41417 46519.

געשעפטסבעריכט

פעסטער-פרייזע.

קארן 1500 מעטער-צענטנער 7.60—8.15 גולד.

גערסטע פוטטער 5.95 — 6.75 גולד. — מאלצוואארע 6.95—7.20 גול.

קוקורוץ 5.80—5.55 גולד. —

האפער. 7.34 גולד.

ווייצען פער סעפטעמבער-אָקטאָבער 10—10.10 גולדען. —

קארן פער סעפטעמבער-אָקטאָבער 7.92—8.04 גול.

קוקוקוריץ פער יולי-אויגוסט 5.25 — 5.60 גולד. אללעס פער מעטער-צענטנער.

האפער פער הערבסט 6.82—6.92 גולדען.

רעפס. קאָהל-ריעפס פער אויגוסט-סעפטעמבער 16.25—16.50 גולדען. באנאטער פער יולי-אויגוסט 15¼—15½ גולד.

מעהל-פרייזע (פער 100 קילאָגראמם זאממט זאק, פריא אב פעסט:) נומ׳ 0: 23 גולד. 50 קר., נומ׳ 1: 22 גול. 50 קר., נ׳ 2: 21 גול. 50 קר., נ׳ 3: 20 גול. 75 קר. נ׳ 4: 19 גול. 75 קר., נ׳ 5: 17 גול. 75 קר., נ׳ 6: 15 גולד. 75 קר., נ׳ 7: 15 גול. — קר., נ׳ 8: 12 גול. 80 קר., נ׳ 8½ 10 גולד. 80 קר., פיינע קלייע 4 גול. — קר., גראָבע קלייע 3 גולד. — קר.

הילזענפריכטע: גראָסע וייסע באָהנען 7.20—7.60 גול., צווערגעל 8½—8¾. לינזען 12—20 גולד. ערבסען 12 — 16 גולדען. גרויער מאָהן 42 גול. בלויער 54 גול׳ הירזע-ברייַן 10 גול. — הירזע (פאלעש) 5 — 5.25 גול. — לייגזאמען 14 גולד. האנפזאמען 12 גול.

ערד-עפפעל פער 100 קילאָגראמם 5—5.50 גול.

שפיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 29.75, אלטע-מעטהאָדע 30.75 גול׳ פער 100 ליטער-פערצענט.

צוקער: ראפפינירטער 47.50—49 גולדען, מעלאססע 46—47 גולד.

אונשליט (חלב) 48 — 49 גול. פער מעטער-צענטנער. —

צוועטשקען, באָסנישע פאָם - וואארע 16 גולדען.

צוועטשקענמוס (לעקוואר) פרימא 25 גולדען.

האָניג, געלייטערטער 34 גול. פער מעטער-צטר.

קנאָפפערן: אונגארישע פרימא 29.46 גולד. פער 100 קילא.

וויינשטיין, האַבגעריגער 71.40 גולד. שלעכטע גאטטונג 64¼ גולד. פער 100 קילא.

ליים 38—42 גולד.

ריבאל ראפפעלט-ראפפינירט 46½ גולד. פער 100 קילאָגראמם. —

פעטטראלעאום אים גראָסען 22½—23½ גולד.

פעסטער שלאכטפיעה-מארקט. ביא דעם אם 28-טען ד. מ. היער אבגעהאלטענען וואָכען-מארקטע וואורדען פערקויפט 582 אָכסען דאס פאאר פאָן 180—330 גול. 305 קיהע דאס פאאר פאָן 155—205 גול. 188 מעלק-קיהע דאס שטיק פאָן 86—160 גול., — שטיק שאפע דאס פאאר — — גולד. — רינדפלייש פער 100 קילאָ 46 גול. — קר. ביז 56 גולד. — קר.

שאפפעללע, וואורדען 18000 שטיק פערקויפט פרייזע: דייטשוואָלליגע פאָריעהריגע 2.60—3.40 גולדען, הייעריגע ערסטע שלאכטונג 1.20—1.60 גולדען פער פאאר.

לאממ-פעללע. וואורדען 30000 שטיק פערקויפט אונד צוואר: דייטשוואָלליגע פיר קירשנער 65—90 גולד. וועבענבירגער וייסע שווערע 72 — 80 גולד. אללעס פער 102 שטיק.

הייטע וויר גאָטירען: אונגארישע קוה-הייטע 48—50 גולד. אָכסענהייטע טראָקענע 54—56 גולד. קאלבפעללע אָהנע קאָפפע 105—110 גולד., מיט קאָפפען 95—100 גולד. פער 56 קילאָ. (לאנג-וואארע אים אום 10 — 15 גולדען בילליגער.) ראָסהייטע 6½—11 גול. פער פאאר.

לעדער. פפונדהייטע 20—25-קילאָ 98—102 גול. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאָן 13—16-קילאָ 102—104 גולד., צווימאל פערזעטצטע טערצען 15—18 קילאָ 95 96 גולד. דריימאל פערזעטצטע טערצען פאָן 19—22 קילאָ 100 — 103 גולד.— פיינע קוה-הייטע בריינע 5 — 6 קילאָ 115—125 גולדען, פער 56 קילאָ.

קאלבלעדער, בריינעס פרימא 240 — 260 גולד. פער 56 קילאָ.

וויענער פרייזע.

פעטראָלעאום 20.50—20.75 גול. אללעס פער 100 קילאָגראמם.

ליינאל 36 גול׳ פער 100 קילאָגראמם.

ריבאל 43—43.25 גולדען. פער 100 קילא.

שפיריטוס 28 — 28,50 גולדען צו 10000 ליטער-פערצענט. —

רעפס, קאָהל 16½ גולד. פער פער הערבסט.

ווייצען פערקויפט וואורדען 15000 מעטערצטר. פרייזע באנאטער 75—77-קילאָ׳ 11.60—12.75 גולד׳ פער מעטערצטר.

קארן, נייער 70—72-קילאָגראמם 9.25—9.60 גולד׳ פער מעטער-צטר.

האפער אונגארישער אונגעריינערטער אב וויען 9.85—10.31 גולדען פער מעטערצטר.

קוקורוץ באנאטער אב וויען פער מעטערצטר 6.25—6.30 גולד. אונגארישער 6.25—6.30 גולד.

ווייצען-מעהל, נ׳ 0: 25.70—26.70 גול., נ׳ 1: 23.70—25.20 גול., נ׳ 2: 20.70—23.30 גול., נ׳ 3: 15.70 — 17.70 גול׳ פער מעטער צטר.

הילזענפריכטע: הירזע-קארן 10 — 12 גולדען, לינזען 20—30 גולדען, ערבסען 11—20 גולדען. — באָהנען 8—10 גולדען. (אללעס פער 100 קילאָ.)

לאָטטא-ציעהונג פאָם 1-טען יולי 1876.

אָפען	53	30	38	17	89
לינץ	57	50	89	74	63
טריעסט	9	80	85	11	72

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בריי רייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע		קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
ווייצען, נייער באנאטער		72·8	9.70—9.90
„	„	73·7	10.——10.20
„	„	74·6	10.40—10.60
„	„	75·5	10.80—11.15
„	„	76·4	11.50—11.65
„	„	77·3	11.75—11.95
„	„	78·3	12.05—12.15
„	טהייס	72·8	10.05—10.25
„	„	73·7	11.45—10.65
„	„	74·6	10.85—11.05
„	„	75·5	11.25—11.50
„	„	76·4	11.80—12.—
„	„	77·3	12.05—12.25
„	„	78·3	12.30—12.40
„	פעסטער באדען	72·8	9.40—9.50
	„	73·7	9.60—9.70
„	„	74·6	10.——10.20
„	„	75·5	10.40—10.65
„	„	76·4	11.05—11.20
„	„	77·3	11.30—11.50
„	„	78·3	11.60—11.70
„	ווייסענבורגער	72·8	10.05—10.25
„	„	73·7	10.45—10.65
„	„	74·6	10.85—11.05
„	„	75·5	11.25—11.50
„	„	76·4	11.80—12.—
„	„	77·3	12.05—12.25

פריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
קארן	72	8.15—7.92
גערסטע פאלץ	62	—.—
גערסטע פוטטער	62	—.—
האפער	41	9.30—9.92
קוקורוץ באנאטער		5.65—5.60
אנדערער	73	5.60—5.50
הירזע		6.50—6.10

טערמין-פרייזע פער 100 קילאגר.		
ווייצען	פער סעפטעמבער	10.—
	„ פריהיאהר	—.—
קארן	„ סעפטעמבער	7.92—
קוקורוץ	„	5.52—
גערסטע		—.—
האפער	„ סעפטעמבער	—.—
	„ פריהיאהר	—.—
ריפס	„	16.25

באללען-מעהל		ק׳ פל.
נוממער	0	23.50
„	1	22.50
„	2	21.50
„	3	20.75
„	4	19.75
„	5	17.75
„	6	15.75
„	7	15.—
„	8	12.80
„	8½	10.80

שפיריטוס		
אלטע מעטהאדע	פרעסהעפע	30.—
נייע	„ קארטאפעל	27.25

קורז-טאבעללע פאָם 1. יולי.

געלד-קורז

	ק׳ פל.
זילבער-אגיא	101.30
דוקאטען	5.97
עסטרייך-אונגארישע 8 גולדען גאלד-שטיק (20 פראנקס)	10.10
נאפאלעאנדאר	10.10
דייטשע רייכסבאנקנאטען	61.80
20 מארקשטיקע	12.35
פאפיער רובעל	1.61

לאזע.

	ק׳ פל.
1839-ער ראטשילד-לאזע גאנצע	243.—
דעטטא „ פינפטעל	241.—
1854-ער 4 פראצענטיגע שטאאטס-לאזע	—.—
1860-ער „ גאנצע	109.—
דעטטא „ פינפטעל	118.25
1864-ער לאזע צו 100 גולדען	127.—
דעטטא „ 50 „	126.—
[illegible] רעגולירונגס-לאזע	20.50
[illegible]-לאזע	13.25
קרעדיט-לאזע	157.—
קלארי-לאזע צו 40 גולדען	—.—
דאנוי-דאמפפשיפפפאהרטס-לאזע	95.50
אינסבריקער לאזע	18.—
קעגלעוויטש „ צו 10 גולדען	13.—
[illegible] „ 20 „	14.50
אפנער „ 40 „	26.—
פאלפי „ 40 „	29.50
רודאלפלאזע „ 10 „	13.50
סאלם-לאזע „ 40 „	40.—

לאזע.

	ק׳ פל.
סאלצבורגער לאזע צו 20 גולדען	17.25
סט. גענאיס „ 40 „	28.75
סטאניסלויער „ 20 „	1.50
טריעסטער „ 100 „	118.—
דעטטא „ 50 „	58.—
וואלדשטיין „ 20 „	23.50
ווינדישגרעטצער „ 20 „	23.25
אונגארישע פרעמיענלאזע צו 100 גולד.	67.—
דעטטא צו 50 גולדען	66.50
וויענער לאזע	—.—

ווערטה-פאפיערע.

	ק׳ פל.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	72.—
טעמעשוואר-באנאטער	72.—
זיעבענבירגישע	72.—
גאליצישע	85.25
בוקאווינער	84.50
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	95.50
וויינצעהנט-אבלאזונגס-אבליגאציאנען	71.50
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באדענקרעדיט צו 5 אייניהאלב פראצענט	85.—
דער אונגארישען היפאטהעקען באנק צו 5 אייניהאלב פראצענט	7[illegible].—
דער אונגארישען אלגעמיינען באדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פראצענט	88.—
דעטטא צו 6 פראצענט	88.—
דער פעסטער קאממערציאל-באנק	89.25

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1876. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

אים יאהרע 1848 דיא אונגארישען פֿליכטלינגע זאָ ליעבעפֿאלל אײַנגענאָממען, זײַן שווערט ציעהען, דא דיעס איינע שמעהליכע אונדאנקבארקייט וועהרע!" נון טראט קלאפּקא אין טירקישע דיענסטע, אום דערזעלבען אין איהרעם בעדרענגניס בייצושטעהען. עס איזט דיעס איינע האנדלונג עדלער דאנקבארקייט, וועלכע גאנץ אונגארן נור צור עהרע גערייכט.

דיא נייעסטען קריעגס-נאכריכטען.

געסטערן נאכט זינד אבערמאלס זאָוואָהל פֿאָן טירקישער אלס אויך פֿאָן סערבישער זייטע דעפּעשען איינגעטראָפֿפֿען, וועלכע פֿאָרטוועהרענדע קעמפּפֿע אונד ניעדערלאגען מעלדען. — איינע דעפּעשע אוים דער הערצעגאָווינא מעלדעט: דיא מאָנטענעגרינישע ארמעע וואורדע פֿאָן דען טירקען פּלאָטצליך איבערפֿאללען. נאך איינעם לאנגען בלוטיגען קאמפּפֿע איזט דער זיעג אונענטשיעדען געבליעבען, דא קיינער פֿאָן דען ביידען געגנערן צוריקגעדרענגט וואורדע.

איינע טירקישע דעפּעשע מעלדעט: דער טירקישען ארמעע, וועלכע בערייטס אין סערביען איינריקטע, איזט עס בערייטס געלונגען, נאך זיעבען-שטינדיגעם קאמפּפֿע דיא בעפֿעסטיגונגס-ווערקע דער סערבען צו בעזעטצען. דיא סערבישע ארמעע, וועלכע בערייטס אין בולגאריען איינריקטע, וואורדע צוריקגעשלאגען. עבענזאָ וואורדען דיא מאָנטענעגרינער ביי איהרעם איבערשרייטען דער גרענצע צוריקגעשלאגען. דיא טירקען האטטען אין דיעזער שלאכט געגען דיא מאָנטענעגרינער בלאָס 8 טאָדטע אונד 45 פֿערוואונדעטע. דיא מאָנטענעגרינער אבער פֿערלאָרען איינען אנפֿיהרער אונד האטטען איינען זעהר בעדייטענדען פֿערלוסט. (וויר גלויבען, דאס זיך דיעזע דעפּעשע נאך אימטער נור אויף דיא ערסטע שלאכט בעציעהע.)

סערבישערזייטס איזט צו בעפֿירכטען, דאס דיא טירקישע ארמעע ביי איהרעם איינריקען אין סערביען, דער סערבישען ארמעע דיא ריקצוגס-ליניע אבשניידען ווערדע. דער סערבישע מיניסטער-פּרעזידענט ריסטיטש אונטערהאנדעלט פֿאָרטוועהרענד מיט דען געזאנדטען פֿאָן רומעניען אונד גריעכענלאנד, דאמיט דיעזע ביידען שטאאטען דען סערבען זאָבאלד אלס מאָגליך צו הילפֿע איילען זאָללען. דיא סערבען שפּירען שאָן יעטצט דען געלד-מאנגעל. — אבער אויך דיא טירקישע רעגיערונג נימטט יעטצט אללע איהרע קרעפֿטע צוזאמטען, אום יא אין דיעזעם קאמפּפֿע ניכט צו אונטערליעגען, דענן דיעסמאל ווירדע איינע טירקישע ניעדערלאגע דען אונטערגאנג דער גאנצען טירקישען הערשאפֿט פֿעראורזאכען. וויא נון איינע היינטיגע דעפּעשע מעלדעט, ליעס דער סולטאן אין זיינעם רייכע דען בעפֿעהל ערגעהען, דאס אללע מעננער פֿאָם זיעבצעהנטען ביז צום זיעבציגסטען לעבענס-יאהרע זיך בעוואפֿפֿנען אונד געגען דיא פֿיינדע קעמפּפֿען מיססען, דא עס זיך דא אום דיא ערהאלטונג דעס גלויבענס האנדעלט.

איינע סערבישע דעפּעשע ברינגט פֿאָלגענדע נאכריכט: גענעראל טשערנאיעף האט ווידער איינען נייען זיעג איבער דיא טירקען ערדונגען, ער צערשפּרענגטע איינע טירקישע, 4000 מאנן שטארקע ארמעע-אבטהיילונג.

וויר וואָללען דאך נאך אימטער ניכט אן איינען סערבישען זיעג גלויבען, זאָ לאנגע סערביען אהנע רוסלאנד דער טירקישען מאכט געגענאיבער שטעהט. ביז יעטצט איזט פֿאָן איינער אויסווערטיגען איינמישונג נאך אימטער קיינע רעדע. מאן בעטראכטעט דיעזע געשיכטע נאך אימטער אלס איינען אינגערן קריעג צווישען דעם סולטאן אונד זיינען אונטערטהאנען. אים פֿאללע איינער סערבישען ניעדערלאגע ווירד העררן מילאן גאנץ איינפֿאך געפֿאנגען אונד ערשאָססען אָדער מינדעסטענס צו לעבענסלענגליכער האפֿט בעגנאדיגט.

סערביען איזט יעטצט יעדענפֿאללס דאדורך אים נאכטהיילע, וויל עס דער קריעגס-ערקלערער אונד אנגרייפֿער איזט. דיא גאנצע פֿעראנטוואָרטליכקייט פֿיר דען קריעג טריפֿפֿט אלזאָ נור דען פֿירסטען מילאן. — פֿירסט מילאנ'ס אבזיכט איזט פֿאָרלייפֿיג, אים פֿאללע איינעס זיעגעס, קאָניג פֿאָן סערביען אונד באָסניען צו ווערדען. וויר אונגארן העטטען זאָדאנן דיא האָהע עהרע, איין ציעמליך גראָסעס סערבישעס קאָניגרייך אן אונזערער זיד-גרענצע צו האבען, וועלכעס זאָדאן אויך אונזערע סערבען אונד זיד-סלאווען הערלאָקען ווירדע. פֿיר דיעזע עהרע בעדאנקען וויר אונס. פֿיר אונגארן וועהרע איינע סערבישע ניעדערלאגע בעססער. איין סערבישער זיעג קאָננטע ערסט רעכט דען "גראָסען אָריענטאלישען קריעג" הערבייפֿיהרען. נאך סערביענס מוסטער ווירדען זיך דאנן אויך דיא מייסטען סלאוויש-טירקישען פּראָווינצען לאָסרייסען אונד זעלבסטשטענדיגע קאָניגרייכע צו בילדען זוכען.

געסטערן אים מיטטערנאכט איזט פֿאָן וויען אן דען היעזיגען לאנדעס-קאָממאנדאנטען דער בעפֿעהל ערגאנגען, דיא צווייא פּאנצער-קריעגס-שיפֿפֿע, וועלכע זיך היער בעפֿינדען, שנעללסטענס נאך סעמלין (געגענאיבער בעלגראד) הינצושיקען. אויך מיססען דיא זיך היער בעפֿינדענדען ארמעע-אבטהיילונגען מארש-פֿערטיג מאכען.

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דיא קאיזער-בעגעגנונג אין רייכשטאדט) זאָלל טראָטץ דעם בערייטס אויסגעבראָכענען קריעגעס צווישען סערביען אונד דער טירקייא דענגאך ענדע דיעזעס שטאטטפֿינדען. דאס בייזאממענזיין דעס קאיזערס פֿראנץ יאָזעף מיט דעם רוסישען קאיזער זאָלל אינדעס בלאָס "דרייא שטונדען" דויערן. זעהר מערקווירדיג איזט דיא מיטטהיילונג, דאס אללע אייזענבאהן-שטאציאָנען, וועלכע דער רוססישע קאיזער בעריהרט, מיט פּאָליצייא אבגעשפּערט ווערדען זאָללען. וואָוואָר דער רוססישע קאיזער דא פֿירכטעט — איזט וואהרליך ניכט אבצוזעהען. פֿרייליך, דאס באָזע געוויססען בעאונרוהיגט. רוסלאנד האט אין דער אָריענטאלישען פֿראגע איינע גאר טרייאָזע ראָללע געשפּיעלט אונד האט אויך אונזערע מאָנארכיע מיט זיינען פֿריעדענס-פֿערזיכערונגען ביי דער נאזע הערום-געפֿיהרט. מאָגליך, דאס דער רוססישע קאיזער דעסהאלב אויף עסטערייכישעם געביעטע זיך ניכט רעכט זיכער פֿיהלט. אינדעס האט דערזעלבע בייא אונס געוויס ניכטס צו פֿירכטען. אונזער קאיזער ווירד דעם בעהערשער רוסלאנדס, טראָטץ דעם פֿאָרגעפֿאללענען, אויפֿס הערצליכסטע אונד גלענצענדסטע עמפּפֿאנגען. זאָ ווירד געמעלדעט, דאס קאיזער פֿראנץ יאָזעף צום עמפּפֿאנגע דעס רוססישען קאיזערס מיט זיעבען בעגלייטערן אין רייכשטאדט ערשיינען ווירד. איבערדיעס זינד 150 האָפֿ-דיענער, 50 פּפֿערדע אונד עקוויפּאשען דאזעלבסט בערייטס איינגעטראָפֿפֿען. געוויס איינע מעהר אלס בלאָס גלענצענדע פֿאָרבערייטונג פֿיר איין בלאָס "דרייאשטינדיגעס" בייזאממענזיין.

* (אויסצייכנונג איינעס ראבבינערס.) זיינע מאיעסטעט האט דעם ראבבינער דאניעל פֿינק אין טעפּליץ (באָהמען) דען פֿראנץ-יאָזעפֿס-אָרדען פֿערליעהען פֿיר זיינע גראָסען פֿערדיענסטע אום דיא יודען אין באָהמען.

* (איין גראָסעס גאָלד-לאגער אין אונגארן.) אים אָראוויצא (באנאטער קאָמיטאט) ווירד זאָעבען בעריכטעט, דאס אין דעם דאָרטיגען בערג-ווערקע איין גראָסעס גאָלד-לאגער אויפֿגעפֿונדען וואורדע. גלייך אם ערסטען טאגע דיעזער גליקליכען ענטדעקונג פֿאָרדערטען דיא בערג-לייטע ערדע-מעטאללע אים ווערטהע פֿאָן 2000 גולדען אוים דער בערגעס-טיעפֿע הערפֿאָר. מאן האָפֿפֿט אללגעמיין, דאס דיעזע בערג-ווערקע גראָסע גאָלד-שעטצע ליעפֿערן ווערדען. ברויכען קאָננטע מאן זאָ עטוואס אין אונגארן געוויס!

זאָלכען געוואלט-שרייא ניכט; וויר האבען יא נאָטשלאָב ריכטער אין בערלין!"

פֿריעדריך (אינדעם ער דעם מיללער בערוהיגענד אויף דיא שולטער קלאָפּפֿט): "ער האט רעכט פֿעטטער. דאס געהט ניכט. דיא העררען ריכטער לאססען קיינע זאָלכע געוואלט צו. מיינע אונטערטהאנען קאָננען דאהער איבער דיא זיכערהייט איהרעס איינענטהומס בערוהיגט זיין. דאס איזט מיר ליעב, וועגן היעדורך דיעסמאל אויך מיינע איינענע רוהע געשטאָרט בלייבט."

"דיעזע געשיכטע האבע איך שאָן געהאָרט (זאגטע פֿרויא הירשפֿעלד); אבער וויא ברינגסט דוא דאס מיט דער מאדאמע לעווי אין פֿערבינדונג?"

"ווייל זיא עבענפֿאללס דעם קאָניגע איינע דעראַרטיגע אנטוואָרט ערטהיילטע."

"איינע דעראַרטיגע אנטוואָרט האבע איך איהם וואָהל ניכט ערטהיילט (זאגטע מאדאמע לעווי). דיא געשיכטע פֿערהאלט זיך זאָ: דאס היעזיגע קאָניגליכע "מוזעאום" גרענצט אן מיין הויז, דער קאָניג וואָללטע נון דיעזעס מוזעאום ערווייטערן אונד מיין הויז דאצו נעהמען, אונד איך וואָללטע עס איהם ניכט געבען!"

"וויא? (פֿראגטע פֿרויא הירשפֿעלד ערשטוינט) דעם קאָניגע האבען זיא ווירקליך עטוואס אבשלאגען קאָננען?"

"היער האנדעלט עס זיך ניכט אום עטוואס, זאָנדערן אום מיין הויז. אום דאס הויז מיינער עלטערן, אין וועלכעם איך געבאָרען אונד ערצאָגען וואורדע, אין וועלכעם איך איין גליקליכעס עהע-לעבען פֿערבראכטע. איך וויל נון אויך אין דיעזעם הויזע מיין לעבען בעשליעסען. דער קאָניג ערזירנטע זיך וואָהל איבער מיך, ער זאגטע זאָגאר: "דיא יודען בלייבען איין הארטנעקיגעס פֿאָלק, זיא זינד האלז-שטארריג, מיט איהנען איזט ניכטס צו מאכען!"

— אללײַן וואס טהוט'ס? וויא מאן מיט אונס אומגעהט, זאָ געהען וויר מיט דען לייטען אום. אונס יודען געוועהרט מאן ניכט דיא מינדעסטע פֿרייהייט, וויר מיססען נור געבען, נעהמען קאָננען וויר ניכט; ווארום זאָללטע איך אלזאָ מיין הויז דעם קאָניגליכען מוזעאום אָפּפֿערן?"

"אבער זיא האבען דאך דען הויז-גארטען דעם מוזעאום הערגעגעבען!"

"וואהרליך ניכט אויף דיא ביטטע דעס קאָניגס, זאָנדערן דורך דיא פֿירשפּראכע דעס גוטען אלעקסאנדער פֿאָן הומבאָלדט, דער צו פֿערמיטטעלן קאם, איינען קליינען טהייל מיינעס גארטענס פֿיר דען נייען בויא הערצוגעבען." —

"אונד דאך קענגטע איך איינען פּרייז, פֿיר וועלכען זיא הויז אונד גארטען דעם קאָניגע הערגעגעבען העטטען!"

"יא, פֿיר דען פּרייז דער יודען-עמאנציפּאציאָן! איך האבע עס מיר צור לעבענס-אויפֿגאבע געמאכט, מיינען גלויבענס-גענאָססען, וועגן ניכט צו פֿאָללען, וועניגסטענס דאך צו איינער טהיילווייזען פֿרייהייט צו פֿערהעלפֿען. יא, יא, דיא מייסטען געבילדעטען יודישען דאמען היער זעטצטען איהרען שטאָלץ דארין, איהרעם גלויבען אונטרייא צו ווערדען, איהרע פֿראָממען אונגעבילדעטען גלויבענס-גענאָססען צו פֿערלאכען אונד זיא גערארע אין געגענווארט דער כריסטען צו פֿערשפּאָטטען. זיא גלויבען זיך עבען דאדורך גראָס צו מאכען, אינדעם זיא זיך איבער איהרע גלויבענס-גענאָססען הינוועגזעטצען. איך אבער זעטצע גערארע מיינען שטאָלץ דארין, דאס איך יודין בין אונד צייגען קאנן, דאס זיך אויך אונטערדריקטע אונד געקנעכטעטע יודען אין וועלט-וויססענשאפֿטען הערפֿאָרטהון קאָננען. וועלכער רוהם וועהרע דאס פֿיר'ס יודענטהום, וועגן דיא היעזיגען געלעהרטען יודישען דאמען איהרעם גלויבען טרייא געבליעבען וועהרען! פֿרייליך זאגען יעטצט דיא בערלינער, דאס זיך דער יודישע גלויבע מיט דען וועלטוויססענשאפֿטען ניכט פֿערטראגען קאָננע. — איך אבער זאגע, דער יודע מוס נור כאראקטער האבען, מוס איינע געראדע ריכטונג איינשלאגען, דאנן שאדען דיא וועלט-וויססענשאפֿטען זיינעם גלויבען ניכט. אים געגענטהייל! — ניכטס עקעלט מיר זאָ, אלס וועגן איך זאָלכע יונגע יודישע מעדכען זעהע, דיא עטוואס לערנען אונד שרייבען קאָננען, אונד איהרע בילדונג אונד געלעהרזאמקייט דאמיט צייגען וואָללען, דאס זיא זאָממטאג אבענד פֿאָן דען בייטען רייסען. — יא, דיעזע שעמען זיך זאָגאר מיט איהרען עלטערן, וויל זיא זיך נאך זאָ פֿיהרען, וויא זיך דיא יודען פֿריהער פֿיהרטען — אונד איך קעננע זאָגאר איין מעדכען, וועלכעס דאס בילד דער גראָסמוטער אוים דעם סאלאָן ענטפֿערנטע, וויל עס איין עכט יודישעס געזיכט צייגטע."

רעגינא ערבלייכטע, עטמא אבער וואר פֿאָן דיעזען וואָרטען זאָ ענטציקט, דאס זיא דער אלטען פֿרויא אום דען האלז פֿאללען אונד זיא קיססען וואָללטע.

"דארום (זאגטע הירשפֿעלד) ווירד זיך איהר גייסט אימטער פֿריש ערהאלטען, אונד זיא ווערדען נאך לאנגע אונזערן פֿרויען אלס מוסטער אונד שאָנסטעס פֿארבילד דיענען קאָננען."

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

סערבישע ארמעע איזט גאנץ נאך פרייסישעם מוסטער הערגעשטעללט.

אָסטליך פאָן סערביען אונד זידליך פאָן רומעניען ליעגט דיא טירקישע פראָווינץ בולגאריען. דיא 4 מילליאָנען איינוואָהנער דיעזער טירקישען פראָווינץ זינד גלייכפאללס סלאווען. דאס בעסטע קאָרן וואַכסט אין בולגאריען, וועלכעס איך דיא אייגענטליכע קאָרנ-קאממער פאָן קאָנסטאנטינאָפעל איזט. שאָן אים יאהרע 1365 ווארדע בולגאריען פאָן דער טירקייא עראָבערט. דער האַרטע טירקישע דרוק, אונטער וועלכעם דיא בולגארען זייפצען, ערוועקטע ביי דיא דענזעלבען שאָן אָפט דאס געפיהל איהרער סלאווישען נאציאָנאליטעט אונד דיא זעהנזוכט נאך בעפרייאונג.

זידליך פאָן מאָנטענעגראָ לענגס דעם מעערעס ליעגט אלבאניען. אלבאניען איזט אין ווילדעס געבירגס-לאנד, אויך דיא איינוואָהנער זינד ווילד אונד זעהר קריעגעריש. בלאָס דיא איינוואָהנער פאָן זיד-אלבאניען זינד מאהאָממעדאניש; דיא איינוואָהנער פאָן מיטטעל- אונד נאָרד-אלבאניען זינד קאטהאָליש.

דיא רעוואָלוציאָנערען טירקישען פראָווינצען באָסניען אונד דיא הערצעגאָווינא, וועלכע זידליך פאָן אונגארן ליעגען, האבען וויר בערייטס פאָריגעס יאהר ביים אויסברוכע דער דאָרטיגען רעוואָלוציאָן אויספיהרליך בעשריעבען. (דיא אויספיהרליכע געשיכטע פאָן דער טירקייא אונד איהרען פראָווינצען פינדעט דער לעזער אין אונזערער "יידישען וועלטגעשיכטע" פאָן זייטע 175 ביז 215.)

קריעגס-נייאיגקייטען.

(דער סאָלדאטענ-שטאנד אין דער טירקייא.) אם 3-טען יולי האט דיא טירקישע רעגיערונג איינען בעריכט איבער דען געגענווערטיגען שטאנד דער טירקישען ארמעע פעראָפפענטליכט. דיא וויכטיגסטען פונקטע דיעזעס בעריכטעס זינד פאָלגענדע: "אין באָסניען אונד דער הערצעגאָווינא בעפינדען זיך 32000 מאנן. אן דער סערבישען גרענצע שטעהען 48,517 טירקישע סאָלדאטען אונד צוואר אין דרייא אבטהיילונגען. אין אָבער-אלבאניען בעפינדען זיך 11520 טירקישע סאָלדאטען, אויף דער אינזעל קרעטא 7000 מאנן, וועהרענד אין קאָנסטאנטינאָפעל זעלבסט נור נאָך 10000 מאנן זיך בעפינדען. אין אללען טהיילען דעם טירקישען רייכעס צוזאממען בעפינדען זיך 206000 מאנן אונטער דען וואפפען. עס איזט אָפפענבאר, דאס דיעזע שטרייטקראפט דער טירקייא אין איינעם אויגענבליקע ניכט גענינט, וואָ זיא פאָן אללען זייטען אנגעגריפפען ווירד. דיא טירקישע רעגיערונג איזט דאהער ענטשלאָססען, אויסער דער רעגעל-מעסיגען ארמעע אויך אללערלייא "ווילדע באנדען" געגען איהרע פיינדע אין דען קריעג צו שיקען. אויס דען געבירגס-פאָלקערן, וויא דען זאָגענאנטען "טשערקעססען" אונד "באשי-באָצוקס" וויל זיא דיא קרעפטיגסטען לייטע ניכט מיט געוועהרען, זאָנדערן מיט האקען אונד הייגאבעלן בעוואפפנען לאססען, דיא אללעס ניעדערשטעכען אונד ניעדערברעננען זאָללען. — פרייליך פערטראָגט זיך דיעס ניכט מיט איינער אָרדענטליכען קריעג-פיהרונג. אללײן דאס שפריכוואָרט לויטעט יא: "נאָטה קעננט קיין געזעטץ". אויך דיא טירקייא קאנן אין איהרער "נאָטה" דיא געזעטצע איינעס אָרדענטליכען קריעגעס ניכט בעאכטען. —

(ווער בריכט איינע קראָנע?) דער נייע סולטאן מוראד האט זיך פאָר דען קריעגס-ריסטונגען זאָ זעהר ערשראָקען, דאס ער דיא קראָנע ניעדערלעגען וויל. ער האט בערייטס זיינען יינגערן ברודער, אבדול האמיד, רופען לאססען, אום דענזעלבען וועגען איבערנאהמע דער רעגיערונג צו ערזוכען. דאָך דער יונגע מאנן צייגטע היערבאיים קיינע לוסט, נאך איינער קראָנע צו גרייפען, דיא עהער דען "טאָד" אלס "גליק" ברינגט. דער אונגליקליכע מוראד, דער אין זעהר קרענקליכעם צושטאנדע זיך בעפינדעט, מוס אלזאָ דיא טירקישע קראָנע בעהאלטען, וויל זיא עבען קיין אנדערער נעהמען מאג. ניעמאנד פרייעט זיך איבער דיעזע געשיכטע זאָ זעהר אלס יוסוף איצעדין, זאָהן דעם פערשטאָרבענען סולטאנס, דער זיך שפאָטטיש אייסערטע: "אין פריעדענס-צייטען האט מיר מוראד דיא קראָנע גערויבט; יעטצט נון, דא דער קריעג הערייגעבראָכען, זיעהט ער ערסט איין, דאס דיא קראָנע זיינען שוואכען קאָפף ערדריקט! גוט! ווער דען גלאנץ דער קראָנע האבען וויל, מאָגע נון אויך דערען לאסט ערטראגען!"

(דיא פערבינדונגען געגען דיא טירקייא.) דאס סערביען אונד מאָנטענעגראָ געגען דיא טירקייא אין בינדניס אבגעשלאָססען, וויססען אונזערע לעזער שאָן דאהער, דאס יא גלייך נאָך סערביען אויך מאָנטענעגראָ דער טירקייא דען קריעג ערקלערט האט. נון איזט עס אבער בערייטס פאַסט געוויס, דאס אויך גריעכענלאנד אונד רומעניען מיט סערביען זיך פערבינדען ווערדען. וויא עס הייסט, דירפטע דיא קריעגס-ערקלערונג זייטענס גריעכענלאנדס בינגען ווענינען טאגען ערפאָלגען. רומעניען איזט וואָהל נאָך שוואנקענד; אללײן דיא טירקען-פיינדליכע האלטונג רוסלאנדס דירפטע דען אנשלוס רומעניענס אן סערביען פריהער אינטרעטען לאססען, אלס מאן זאָנסט ערוואַרטעט העטטע. אין פערצעהן טאגען דירפטע דיא טירקייא עס מיט דער הערצעגאָווינא, באָסניען, בולגאריען, אלבאניען, סערביען, גריעכענלאנד אונד רומעניען צו טהון האבען. עס זינד דיעזע וואָהל נור קליינע שטאאטען, אבער איין שפריכוואָרט זאגט יא: "אונטער פיעלען הונדען איזט דער האזע טאָדט!" דיא טירקייא ווירד פיעל צו טהון האבען, אום אויס דיעזעם קריעגע מיט "גראדען גליעדערן" העראויס צו קאָממען.

(דיא טירקישע דאָנוי-פלאָטיללע בערייטס אין בעוועגונג געזעטצט.) איינע דעפעשע פאָם 8-טען דיעזעס מעלדעט פאָלגענדעס: דיא טירקישע דאָנוי-פלאָטיללע, וועלכע ביז יעטצט אין ווידין זיך בעפאנד, האט זיך בערייטס אין בעוועגונג געזעטצט. זיא האט בעפעהל ערהאלטען, דיא סערבישען פעסטונגס-שטעדטע זעמענדריא אונד בעלגראד, וויא אויך זאָנסטיגע אן דער דאָנוי געלעגענע סערבישע אָרטשאפטען איינפאך ניעדערצוברעננען. וויא נון געמעלדעט ווירד, האבען אבער דיעזע שיפפע איינען זאָלכען "טיעף-גאנג", דאס זיא זיך דעם איפער דער דאָנוי גאר ניכט נעהערן קאָננען. דיא סערבען ווערדען אלזאָ ניכט גענאָטהיגט זיין, אין דיא דאָנוי זאָגענאנגטע "טאָרפעדאָס" אייפצושטעללען, אום דיעזע פלאָטיללע אין דיא לופט צו שפרענגען. דאס איזט אבער פיר סערביען איין אום זאָ גראָסערעס גליק, אלס עס היעדורך מיט אללען מעכטען אין שטרייט געראַטהען מיססטע, וועלכע דיא אבשפעררונג דער דאָנוי דורך זאָלכע "שפרענג-ווערקציינע" ניכט הינדערן וואָללען.

(גענעראל קלאפקא אין טירקישען דיענסטען.) איינע פאריזער דעפעשע פאָם 8-טען דיעזעס מעלדעט פאָלגענדע וויכטיגע נאכריכט: דער בעריהמטע אונגארישע גענעראל קלאפקא איזט זאָעבען אין טירקישע דיענסטע געטרעטען; ער בעפינדעט זיך בערייטס אויף דעם וועגע נאך דעם קריעגס-שויפלאטצע. דיא טירקען זעטצען אין דיא פעהיגקייטען דיעזעס וועלט-בעריהמטען גענעראלס גרענצענלאָזעס פערטרויען. — עס איזט דיעזע מיטטהיילונג אום זאָ וויכטיגער, אלס יא גענעראל קלאפקא, וויא וויר זיינערזייטס בעריכטעטען, שאָן פאָר מאָנאטען פאָן דען אויפשטענדישען אין דער הערצעגאָווינא בעריפען וואָרדע, אום געגען דיא טירקייא צו קעמפפען. קלאפקא אנטוואָרטעטע יעדאָך: "ער ווערדע ניע געגען דיא טירקייא, וועלכע

פאָלליעטאָן.

רייכטהום אונד יודענטהום.

(31-טע פאָרטזעטצונג.)

„וויא זעהר ווירד זיא ליעבען (זאגטע העררי הירשפעלד), בעוויים, דאס היער מיינע פערוואנדטע, פריילײן עממא, דיא איך היער איהנען פאָרשטעללע, זאָ האָך ערפרייט איזט, זיא קעננען צו לערנען."

מאראמע לעווי זאה מיט וואָהלגעפאללען אויף עממא אונד זאגטע זאָראגן: „ווייר לעבען אין איינער צייט, וואָ וויר אונס ניכט מעהר מיט וואָרטען בעגניגען וואָללען, זאָנדערן טהאט-זאכען פאָדערן. דאָך דאס פעהלט מיר נאָך, דאס איך הערגעקאָממען ווערע, אום איהנען פאָרווירפע צו מאכען. ניין, דא האבע איך וויכטיגערעס צו טהון, העררי הירשפעלד! איך וויל מיך פאָר אללעם מיט איהנען בעראטהען, וויא וויר איינעם יונגען בראווען אונד געבילדעטען מאנגע אויפהעלפען קאָננטען; ער האט איינע אלטע מוטטער צו ערנעהרען. זיא, העררי הירשפעלד, האבען זאָ פיעלע בוכפיהרער אונד בעאמטען, קאָננטען איהם דאהער אויך איינע בעשעפטיגונג געבען."

„וועגן ער זאָ איזט, וויא זיא איהן שילדערן (ערוויעדערטע הירשפעלד) געבע איך איהם רעכט גערנע איינע בעשעפטיגונג."

„איך גלויבע, (זאגטע מאראמע לעווי, דיא זיך דאַדורך בעליידיגט פיהלטע), דאס איך זעהר זעלטען ליגע."

„נאָטט בעוואהרע! (אנטוואָרטעטע הירשפעלד, אלס ער זיין אונרעכט איינזאה) איך וויים יא, דאס איהרע וואָרטע וואָהר אונד אונבעזוואונגען זינד."

„איך וויל עס איך גלייבען (זאגטע מאראמע לעווי שטאָלץ), דאס עס ביי דעם בלייבען מוס. וואס איך זאגע: דאס האט זעלבסט דער קאָניג ערפאהרען."

„דער קאָניג?" (פראגטע פייא הירשפעלד פערוואונדערט) איך פערשטעהע זיא ניכט!"

„ווארום פערשטעהען איך זיא? (זאגטע הירשפעלד לאכענד) האבט דיא שאָן געהאָרט דיא געשיכטע פאָן קאָניג פריעדריך מיט דעם מיללער פאָן סאנ-סוסי?" (מאנכע אונזערער לעזער ווערדען פיעללייכט דיעזע געשיכטע ניכט קעננען, וועסהאלב וויר זיא איהנען היער ערצעהלען וואָללען:

קאָניג פריעדריך דער גראָסע פערבראכטע זיינע רוהעצייט אין זיינעם לוסט-שלאָססע סאנ-סוסי אונווייט פאָן בערלין. דיעזעס גראָסארטיגע לוסט-שלאָס וואר זיין ליעבלינגס-אויפענטהאלט, וויא ער אלל זיינע זאָרגען בעזייטיגטע, וועסהאלב ער עס אויך „זאָרגענ-פרייא" נאננטע. (זאָרגענ-פרייא הייסט אויף פראנצאָזיש „סאנ-סוסי.") אללײן דיא רוהע ווארד איהם איטמער געשטאָרט דורך דאס געקלאפפער איינער בענאכבארטען מיהלע. ער פאסטע דאהער דען ענטשלוס, דאס גרונדשטיק, אויף וועלכעם דיעזע מיהלע שטאנד, פאָם איינגענטהימער אבצוקויפען אונד זאָראגן דיא, זיינע רוהע שטאָרענדע מיהלע ניעדערצורייסען.

אויף איינעם שפאציער-גאנגע בעגעגנעטע פריעדריך איינעם טאגע דעם איינגענטהימער דיעזער מיהלע, וואָבייא אונטער דען ביידען פאָלגענדעס געשפרעך זיך ענטוויקעלטע:

פריעדריך: „אבער זאגע ער מיר דאָך, העררי פעטטער, ווארום איזט דען זיינע מיהלע זאָ אונגעצאָגען, אום אונאונטערבראָכען פאָרטצוקלאפפען? זיא שטאָרט מיר יא דיא רוהע!"

דער מיללער: „פערצייהען, קאָניגליכע מאיעסטעט! מיינע מיהלע קלאפפערט ניכט אויס אונגעצאָגענהייט, זאָנדערן וויל זיא פלייסיג ארבייטעט אונד דען לייטען דאס מעהל צום בראָד ליעפערט. ווענן זיא היעבייא יעמאנדעס דיא רוהע שטאָרט, זאָ איזט עס דאָך איממער בעססער, אלס ווענן איך דיא רוהען ווירדע."

פריעדריך: „שפאסע ער ניכט! איך זאגע איהם, דאס זיינע מיהלע מיר דיא נאָטהיגע רוהע שטאָרט. פערקויפע ער מיר דאהער זיין גרונדשטיק, אויף וועלכעם דיא מיהלע שטעהט, אונד איך ווערדע איהם איינע גראָססערע סוממע בעצאהלען, אלס דאס ארבייטען דער מיהלע איהם איינטראָגט."

דער מיללער: „נאָטט בעהיטע, קאָניגליכע מאיעסטעט! איך פערקויפע דיעזעס גרונדשטיק מיט דער מיהלע אום קיינען פרייז אין דער וועלט. ביידע זינד איין ערבשטיק פאָן מיינען אור-אור-אור-עלטערן. זאָ וואס פערקויפט קיין עהרליכער מענש."

פריעדריך (אויפגעברעגט): „גוט, פעטטער, וועגן ער מיר דאס גרונדשטיק ניכט פערקויפט, זאָ ווערדע איך איהם דאסועלבע געוואלטזאם וועגנעהמען לאססען, ער ווירד דאנן קיין גרונדשטיק, קיינע מיהלע, אבער אויך קיין געלד האבען! דאפיר בין איך יא דער קאָניג אונד האבע דיא מאכט היעצו!"

דער מיללער (דעם קאָניג לאכענד אינס געזיכט שויענד): „יא וואָהל, קאָניגליכע מאיעסטעט, זיא מאכטען דיעס געוויס גערנע טהון; אבער איך פירכטע איינען